

Surt el divendres

LA TRALLA

Canuda, 15, pral

Essent nacionalista l'acció que en el nostre poble realisa la Unió, tenen el dret y'l dever de cooperarhi tots els catalans moguts per las aspiracions del Nacionalisme, qualsevulga que sia llur pensar y sentir en materias relligiosas, polticas y socials. (DECLARACIÓ DE LA VII ASSAMBLEA DE LA UNIÓN CATALANISTA).

RECORT

Demà passat complirán quatre anys de la mort de Mossén Jascinto Verdguer.

Ab quatre anys, vergonyós es dirho, no ha pogut encare posarse la primera pedra pera un monument que perpetui la gloriosa memoria de tzn insigne catalá.

LA TRALLA al recordar tan trista data, fa pública manifestació de son desitj de que s'acabi tanta vergonya, puig no n'hi ha prou ab que per tota recordansa d'En Verdguer hi hagin uns quants carrers de pobles que portin el nom de nostre gran poeta.

Que Mossen Cinto vullga perdonarnos á tots y veure en les sinceres manifestacions de LA TRALLA la més clara mostra del inextingible dolor que sa pèrdua ocasioná á Catalunya.

Tornarem á la presó?

Tothom ho sab que pesa sobre la premsa catalana l'amenassa constant d'una llei que ni els homes de més moderades idees poden aplaudir. Se sab bé prou que es á mercé d'un tribunal, el concepte que 'ls puguí mereixe un escrit nostre; una frase ignoscenta, un mot al qual els dongui el gust de donarli interpretacions errònies.

Tothom sab aixó y nosaltres també, y es per aixó que fem la pregunta que encapsala l'present article. Y ho dihem, perquè 'ls que fem LA TRALLA tenim ample, molt ample l'esperit, fortes y molt arrelades les conviccions y som ben possehits de les llibertats naturals que pertanyen á cada home y 'n volém fer us y 'n farém pesi á qui pesi.

Sabém per endevant que la nostra conciencia es honrada, que 'ls nostres desitjos son beneficiosos á la humanitat, que 'ls nostres ideals son de progrés, de llibertat, de justicia, de germandat.

Som amichs dels grans horitzons, dels grans espays. Protestém á tothora dels atentats que tota la organizació actual executa contra 'ls drets dels homes y dels pobles; no 'ns avenim á deixar les coses tal com les havém trobades, sinó que sentim el dalit de les radicals transformacions pera assolir el benestar dels homes malhaurats. Volém que la vida sia agradable als humans; volém que 'l viurer no sia un càstich sinó un plaer; volém que 'ls homes devinguin sers conscients y deixin d'esser xais obedients al gayato innoble del pastor engrehit.

Y si volém tot aixó, y si ho sentim en nosaltres que 's mou y palpita, que vol expandirse pera fer corre arreu els mateixos desitjos y les mateixes ansies, ¿quí 'ns privará de dirho? ¿Quina forsa deturarà la nostra ploma? Quina llei nos farà callar? Qui gosará limitar les nostres aspiracions generoses?

Ah, no! Nosaltres no 'ns hi sentim pas disposats á disfressar la veritat pera donar gust als enemics de tot Progrés; nosaltres no podém dirles les coses suaument pera que no fereixin als que 'ns fereixen en tots temps y ocasions. Hem de dirles les veritats; hem d' escriureles les nostres ansies de llibertat; hem de ferles remarcar les nostres conviccions; hem de desmentirles les falsetats; hem de desmentirles als traidors, als autócrates de la darrera jornada, als sacrílechs profanadors del liberalisme; als que dihentse lliberals imiten en plé segle XX les ignominies de la Etat mitjana.

Ho hem dit y seguirem dihentho: Volém que Catalunya sia conscienta de sa personalitat pera que 's puguí guanyar sa llibertat d' acció com se guanya sa vida.

No volém esser de casta de resignat que paga y calla. No volém viurehi á dispesa tenint gran casal que 'ns pot aixopugar sense menester sostres enmatlleuats, ni vestits de

¡Señores, no ha sido nada!
Puede el baile continuar.

confecció esquifada que fan marcar en el cos les miseries que guardém pera mellors ocasions y no pera exposarles en públich.

Les campanyes de LA TRALLA no serán més febles ni menys ardents pel fet de que una Cambra de diputats hagi fet passar una llei reaccionaria.

Serém els que sempre hem sigut perquè som inalterables. Lo que escribim ens surt directament del cor y al cor no se 'l mana; ell es lliure de sentir y nosaltres volém esser lliures de recontar els nostres sentiments.

Qui se 'ns hi vulgui oposar haurá d'arren-carnos el cor. Si no ho fan aixís perdrán

sempre. A la presó ó fora d'ella, la nostra tasca seguirá ferma, coratjosa, sense defalliments ni feblesa.

La lluyta comensa de nou. Vosaltres teniu el poder y la forsa material; nosaltres som més poderosos: ¡tenim l'ideal de la llibertat!

GNOM

N' estém convensuts

L' hermosa manifestació de que fou objecte 'l nostre periódich el passat diumenge; la bona acullida que tingué la Fulla extraor-

dinaria en dit dia publicadà; lo molt patriòticament que respongueren á nostra crida 'ls Chors y les Entitats que concorregueren ab llurs senyeres ahont hi campejen les quatre barres; la demostració d' afecte de tots els que 'ns acompanyaren; el respectuós salutar dels vianants que trobavem á nostre pas per la ciutat, quan anavem á rendir Homenatge al Patrici insigne En Joseph Anselm Clavé, ens convencen de que representém quelcóm; de que, malgrat totes les apreciacions dels fiscals, tenim ab nosaltres als homes de seré pensar y als joves de patriòtiques idees pera l'esdevenir.

Y no 'ns en envanim: sabém que no som

nosaltres els que rebem l'afecte y la consideració de tothom; sabem que tots saluden ab respecte no als de LA TRALLA, sino a LA TRALLA, es a dir, al ideal enlayrat, ple de desinterés, que 'ns gufa; al ideal nobilissim de deslliurament de les opressions que sufren els homes y 'ls pobles.

Tenim el convenciment de que som, de que representem quelcòm, precisament perque no 'ns guien passions polítiques ni febres econòmiques; perque som y serem els perseguits y ab resignació patirem lo que 'l centralisme 'ns fassi patir; ab protesta ferma, ayrada, vibranta, pro resignats si de nostre patiment n'ha de venir bé pera la patria.

Y are més que may; are, que per dues vegades consecutives havem vist al poble al nostre costat, are més que may, trevallarem pera que 'l poble hi segueixi ab confiança en la nostra honradesa, ab seguretat en l' assoliment de la victòria final que no pot trigar.

Venihi ab LA TRALLA, seguim venint; la seva bandera no s'ajup més que davant dels genis.

Els homes y les dames que la saluden, sapiguen qu'ella porta marcades quatre barres de sang, de la sang que va brollar de la ferida d'un gran català; y que no 'ns hem de fer escassos de la nostra si la Patria la necessita. Mentre hi hagi un cor català que bategui, onejarà nostra senyera representant la Pau, la Llibertat y 'l Progrés.

LA REDACCIÓ

Les Il·luminaries

Sota un bal·ló de la casa del *Círculo Liberal*, l'altre nit allí a les onze me puse a considerar perque diable encenien tantes bombetes de gas, y una ráfaga de viento que procedia del mar va esclari-me la memoria perque veyés explicat que 'l derroche de bombetes del *Círculo Liberal* era ab motiu de la boda que s'havia celebrat. Vaja, bueno, ja m'agrada jo vaig dir-me, es natural y ho trobo posat en ordre lo qu' aquestos senyors fan. Pero ab tot això ¿qué busquen, qué 'ns pretenen demostrar? ¿Una forsa imaginaria que no poden tenir may? Y buscant aquest enigma lligant caps y meditant una solució perfecta que m' esclariaria 'l cas de lo de les Il·luminaries, vaig entendre ben pel clar que 'ls senyors de referencia tenien... diners per gas, si a fi de mes, quan hi vagi el cobrador, pot cobrar. ¡Bé 'n vaig mirar de fatxades y no veyá a tret de nús cap més llum de la familia del *Círculo Liberal*! Y d' una part, jo ho aprovo y m' inclino a suposar que no varen volguer encendre tots els nostres lliberals, per no darnos 'l alegría d' examinar més en clar els drapets qu' encare queden a la sombra apilotats. Els hi hauriem vist la cara cada llum hagués parlat d' una pila de miseries que fan fastich de pensar. Y 's van quedar a les fosques tement la claror del gas, ó veyent que ja no queda ni petroli per gastar, en la mort desesperada, espantosa, horripilant, qu' ha tingut el caciquisme dintre el poble català. No 'n feu més de Il·luminaries, ja poden ben endressar totes les eynes de guerra, prou urnes electorals de doble fondo y camama, d' aquella de jochs de mans. Adeu enredos y trampes, bona nit, actes en blanc, per fabricar personatjes de cualsevol nulitat. Prou, asquerós despotisme, prou comedia, prou engany sobre l' esquena del poble, prou imbécils, prou farsants. No 'n feu més de Il·luminaries no 'ls enganyeu allí dalt

féntlosi veure una forsa que no poden tenir may. Siguen franchs d' una vegada, diguélosi nú y pelat que no teniu combustible, qu' això s' ha anat acabant, d' una manera tant trista que fa ganes de plorar. Confesseu que no més queden y encare forsa tronats, jaquells quatre llums inútils del *Círculo Liberal*!

PEP DE LA TRALLA

NOTES D' EXIL

EL PRELUDI

El silenci era en l'espai y la ciutat s'hauria dit en calma, pero en els cors hi bullien les sordes onades de la rabia, y en els esperits febles hi pesaven les feixugors de la por. Les gents parlaven en veu baixa, y en les sales desertes de les societats s'hi omplien de pols els emblemes patriòtics. Els més atrevits hi donaven una escapada a la nit pers enterarse de com anaven les coses.

Y les coses anaven cada dia més malament. Avuy se parlava de que 'ls esbirros anirien a tal punt, demà que calarien foch a tal altre... y aixís els esperits s'acostumaven al perill, y aixís era que la por fugia y la reacció animava als decayguts, y la ràbia sortint dels cors pintava 'ls visatges ab colors de terribles promences.

La ciutat era il·luminada tot just les derres clarors del dia s'acotxaven.

La remor de la cavalleria trencà el silenci, y 'ls homes parlaven entre dents vejent passar les lluhissors dels sabres de la tropa.

Aquella nit se deya si anirien del cantó de la Plassa de Sant Just. Però tothom confiava ab la resistència dels Cantayres, y aquesta confiança era ben fonamentada: tots els qui tenien armes a casa les havien netejades.

Fins l' hora se sabia, y a n' aquella hora no n' hi mancava ni un. Els balcons eren ben fermats y 'ls cors ben disposats.—¡Que vinguin!—deya un tot mostrant el seu company de butxaca.

—Bé massa que triguen—feya l' altre.

Y 'ls més temperats s'impacientaven, y 'ls més apacibles sentien desitjos de batussa.

Perque la cosa venia de dies. Els esbirros havien assaltat les cases a l' hora que eren indefenses; havien calat foch als mobles y als papers y havien blamat la Patria, quan els estadants eren defora. Donchs, bé calia esperar pera felshi veure que no era tot hù heuresselas ab coses que ab homes.

Varen tocar nou hores y les boques varen callar. Era l' hora predita que havia arribat quan els ànims eren més caldejats y quan els ulls llampegaven més lluhissors.

Pero la turba no venia...

Un truch a la porta tronà per tota la casa...

Era un amich, un company que duya noves.

—Véneu?—tothom preguntà.

—No, no véneu. Diuen si vindrán demà. Aixó era una decepció.

Entretant les noves que corrien eren esferehidors. Les lleys se tornaven contra 'ls ciutadans; les autoritats tenien ordres rigoroses contra 'ls pacífics y s'esborraven pels pertorbadors.

Farúm d' anarquía uniformada invadía l' espai y 'ls homes se sentien despullats d' ajuda, abandonats a les grapes de la Força.

Cada dia se n' esperaven de noves y cada dia n' hi havien d' espahordidores.

—Sabs qui es pres?

—Qui.

—En Joan Bartra.

Els rostres se contreyen y les mans s' encrepaven.

Aquesta pregunta y aquesta resposta se feya cada dia de nou. Avuy era en Joan Bartra y demà era en Pere Soler, y demà passat en Lluís Gomis.

Per les Rambles havien pujat tres periodistes entre policia. Pel *Paralelo* un jove honrat duya les mans emmanillades custodiat per dos civils. Els que podien, prenen el tren y passaven les fronteres oficials...

—Aixó va de serió!—se sentia a tot hora.

Y l' ansietat del no saber res prenia en els esperits, a l' hora que 'ls odis flamejaven en les llars y les amenaces en les altures autocràtiques.

Se parlava d' imposicions, de cambis polítics, de mides coercitives, de propòsits energichs.

Se tancarien societats, se suspendrien periòdics, s'empresonarien als compromesos, se fusellaria als que cayguessin en tal jurisdicció y una llei cullida en les antigors fermaria les boques, lligaria les mans y foragitaria de la societat els drets con-

querits, la llibertat, ja prou esquifida, que fou comprada ab la sang generosa d' una generació valenta.

—Diuen si avuy agafarán a n'en Font...

—Diuen si ha fugit.

—Diuen si es a Fransa...

(Seguirá.)

JOSEPH M.ª FOLCH Y TORRES

FILOSOFIES TÓXIQUES

Un poble

Ha esclatat una bomba... Una exclamació 's glassa en totes les boques. Hi ha un moment d' horrorosa interrogació... Pero ben prest se veuen caure a terra, pesats com fardos, homes que xisclen y cavalls qu' espeterneuen. Alashores s' inicia una confusió espantosa, que ho atropella tot; els llavis tremolosos pervoquen les exclamacions, que atapaheixen l' aire de condols y d' amenasses; les cares esblanquehides mostren uns ulls sortints, esverats, que ho veuen tot sense volerho veure, y no veuen res de lo que voldrien; els punys s' alsen, les cames s' entrebanquen, els peus s' estacionen, els homes criden, les dones se desmayen, y tothom corre com alelat, sense direcció, tornant repetidament al lloch d' hont volia fugirne, empenyentse uns ab altres, ensopant per les parets y cayent y trepitjant sense donarsen compte.

Les forces s' agoten y l' desordre va calmantse. Alashores creix la desesperació... Al mitj del carrer hi apareix una sumptuosa carrossa esbadellada de per tot arreu, trencades les rodes, gravada d' esboranys que destronen aquella grandesa. Esparcits al seu voltant, quatre ó cinch cavalls jeuen a terra sense cames, y ab les panxes destrossades... Confosos entre ells semblen les lloses cadàvres humans, els membres mutilats, les cares aplastades, tots ab unes fatxes esgarriades que a un li fan sentir, en les propies venes, l' impressió d' una mort violenta. Es un espectacle aclaparador; als ulls se 'ls hi ofereix una visió de cossos erts y reguerots de sanch, sanch de besties y persones barrejades, vermella y tufejant, que cega la vista y fa contraure totes les faccions en un espasme de repugnancia adolorida.

Pero el dolor va trasformantse poch a poch en ira, y 'ls gemechs compassius, que feyen brollar de per tot les víctimes esteques, van endurentse en clams de venjansa que 's reflexa en les cares assombrides per la magnitud de la catástrofe, quina crudel realitat se mostra més nua a mida que 'ls cervells van esclarentse. Alashores l' indignació embolcalla a la multitut, l' esperit se revifa, tothom se sent seré en l' exigiment de la venjansa, y, ben al revés, bullint altre volta la sanch a la vista de les glevs qu' alfoquen el carrer, y emborratxantse en l' ambient qu' els sachseja les passions, comensa la furia popular ab desproporcions amenassadores, presa d' inquietut, escumejant les boques, ansiosa de devorar, de rabejar-se ab el criminal que, en un instant, ha sembrat el dol en les mansions del goig, estroncant la atuhidora alegría d' una gran festa.

Búsqun un autor. Tothom parla; les imaginacions s' embranquen, y 's forjen noveles que s' esvaeixen al raig lluminós d' un darrer indicí ab possibilitats verídiques. A cada nova els cors s' emocionen; els ulls esverats van repartintse per tots els grups; l' inquietut adressa les orelles. Allí un conta que hi era. Tothom se gira, s' apleguen al seu entorn, l' ofeguen; ab paraules que punyeixen, entrebancades pel mal-pahit espant, reconstrueix l' escena, y la multitut renova l' indignació y s' exhala en manifestacions que imposen.

Búsqun un autor. Corre la veu de que hi ha una pista certa. Se canten noms y 's donen senyes. La multitut s' exalta y torna l' inquietut. Un soroll fa estremir; un crit promou corredisses, pró, ab tot, la febrilitat dibuixa sarcástichs somriures qu' aterrorisen. La premsa es arrebatada, y un desordre impera en aquella gent que necessita satisfer l' ànsia que la devora. Tot d' un plegat se diu que a l' estació s' ha agafat a un home. Les senyes tornen a correr; alçà l' ha vist a n' el balcó de la fonesta casa; un assegura haverli ovirat la bomba entre les mans... Qui més qui menys el recorda en un ó altre pas. Y la multitut s' agomola, s' empeny cap a la estació, clamant justicia. La cridoria creix, aixorda; s' alsen brassos y bastons, refermen les amenasses... Y 's veu compareixer, enrotllat per la tropa, un elegant senyor, esverat, y confós, que guayta ab ulls ensomniats aquella estranya visió que l' enronda. Es l' autor! Es l' autor! La maror va infantse. La tropa es

impotent pera resguardar l' elegant estranger. La furia popular está ben próxima a desbordarse. Les imprecacions omplen l' espai, y s' injuria, y s' amenassa... sonen clams de venjansa, justicia... Un senyor, més valent, y més decidit, li venta bastonada y li parteix el cap que desseguida li sangneja... Un aussili s' interposa, y l' elegant senyor es arrencat de les grapes de la multitut, portantlo a lloch segur, mentres aquesta continúa esbravant l' ànsia que l' foragita y s' emporta en triomf al descobridor.

Mes ¡ahl... Venen lletres de Londres, parla l' cónsul, y l' elegant estranger es posat en llibertat. Es una persona distingidissima, de prous coneixenses y moltes simpaties, y que, per un etzar, tan freqüent en aquelles terres, ha sigut víctima de les borratxes exaltacions de la furia popular. La multitut, confosa, acota l' cap y exclama: —Dispense V. caballero.

Un espanyol no dispensaria. Ell, l' anglés, somriu y dispensa.

Poques hores després, la Plassa de toros bull de gent. Hi ha *corrida real*. Hi ha un sarau d' alegría entrenadora de grans riallades. El goig vessa per l' àmbit de la plassa. Y entre crits, y paraulades, y 'ls peus de les gasseoses, se diu si hi va haver divuyt morts ab la bomba... Y creuen qu' es trobarà l' autor...

Are ray. Ja han pogut esbravarse.

REDENA

Progrés, Virtut, Amor

La gaan Revolució francesa, personificada en la trinitat Danton-Murat-Robespierre, va llegar al món lo lema sant de *Llibertat, Igualtat, Fraternitat*.

Catalunya, personificada en En Clavé serà notable a la Historia, per aquest altre hermós lema *Progrés, Virtut y Amor*.

Tot lo que l' primer ha costat de sang y llágrimes, aquest últim, el de 'n Clavé, las ha aixugades.

A nosaltres, donchs, als catalans, ens toca estendre aquest lema per tot lo món, y fentho així, honrarem a Catalunya y glori ficarem a Clavé.

FRANCISCO SANMARTÍ

Corista de Euterpe

(Sobrant de la «Fulla Clavé»)

Rublerls d'amor y sadollats d'entussiasme encare els nostres cors després de la grandiosa festa de Solidaritat Catalana, rendim avuy a n' en Clavé un tribut d' admiració perque ell, ab ses hermoses cansons també agermana els cors de tots els catalans.

JOAN SALVAT

(Sobrant de la «Fulla Clavé»)

La medalla Clavé

La bandera de LA TRALLA va ser honrada ab una medalla commemorativa de la hermosa festa del passat diumenge. El periòdich no mereix tal distinció; la seva senyera, sí. (1)

La mereix, perque es símbol de la Patria; perque 'l poble la saludava a son pas; perque no vol ni pot humiliarse davant dels homes; perque es assenyaladora de Llibertat; perque es la nostra senyera.

La nostra ¿ho enteneu bé?

La medalla sigué col·locada demunt d' una llassada catalana també; una llassada que es la que serví pera guarnir la mona que, per Pasqua, sigué regalada als presos per subscripció entre 'ls seus visitants.

¡Els presos!—Are ja no ho son.—Sense motiu, sigueren ficats entre reixes; perque van volguerho 'ls que manen, sigueren llibertats...

¡Oh poder dels homes que manen!

¡Oh lleys del embut!...

Aquella llassada que guarní l' obsequi de Pasqua, també estigué empresonada prop d' un mes; però al sortir al ayre de la llibertat veje munions d' homes cultes que s' aplegaven pera honrar als que defensaren els drets que sos colors representen. Y la segona vegada qu' ha eixit al ayre de llibertat, també ha vist munions d' homes que s' aplegaven pera honrar a un geni que defensà a la Patria fent coneixe arreu l' Amor, la Virilitat, la Cultura del poble Català.

¿Quán tornarás a sortir, llassada que guarní l' obsequi a n' els presos?

¡Que sigui aviat; y no ja pera honrar als que la defensin, sino pera saludar a les te-

(1) Encare que l' autor diu que el periòdich no mereix tal distinció, no deixem de publicar íntegre l' article; quan l' autor ho diu, deu sapiguer per què.—(N. de la R.)

ves iguals col·locades en els cims més alts de la Patria!

Y aleshores, sigui junta ab tu, la medalla commemorativa del Homenatge a Clavé, que si tu representes Llibertat, no la vols sense Progrés, sense Virtut, ni sense Amor!

UN CORISTA D' EN CLAVÉ

Una visita

Ab motiu de l'excursió que varis metjes han efectuat al Vernet les baines, finament convidats pel propietari de dit establiment termal, tingué lloch el diumenge darrer una festa de caràcter íntim en quina hi concorregué nostre bon amic y estimat company En Joseph M.ª Folch que com saben nostres llegidors se troba exilant en el Rosselló.

Després del banquet que'ls oferiren y entre altres, parlaren referintse a nostre bon amic els Drs. Duran y Ventosa (Raymond) y Martin, els qui li endressaren carinyoses paraules plenes de encoratjadora simpatia. Nostre company pera correspondre a les manifestacions esmentades els endressà un parlament posant de relleu y agraïnt de tot cor la franca hospitalitat ab que l'han rebut els Catalans de l'altra vessant del Pirineu.

Fou tan sentit lo que digué y anà tan de dret al cor dels allí congregats que segons nos comunica el Dr. Pauli, les llàgrimes s'escorrien cara avall de casi totes les persones que l'entendien.

El Dr. Pauli, de retorn ha sigut portador d'una estreta abraçada de germanor pera ls amichs de LA TRALLA y un salut amical y entusiasta pels nostres llegidors.

La Festa de la Música Catalana

El dilluns darrer tingué lloch la tercera Festa de la Música Catalana, que l'beneficent Orfeó Català, estatuhí fa tres anys.

Ben content pot estar l'Orfeó al contemplar com ha arrelat la seva Festa que ho es de la Música Catalana. La lleu semblada a mans plenes per la simpàtica agrupació coral ha donat el seu fruit. La florida ha estat soperba car artistes de tots los indrets de la terra catalana hi han contribuït aplegant hermoses toyes de cançons populars qu'han ofert plenes de flayre a la Festa de la Música.

Es bellament envidador contemplar com a la crida de la nostra institució coral han respost un grapat d'ignorats artistes que han penetrat a la llum, mercès als esforços del Orfeó, ab tot l'esclat de la victòria.

Y aquest despertament total que's nota y que va conmoventho tot de mica en mica es una satisfacció intensíssima pels que trevallem per Catalunya, puig ens demostra palesament que l'esperit novell del Catalanisme s'aixampla y pren volada penetrant hardidament fins en los recons més ignorats de la Patria.

La festa de la Música, festa d'amor com totes les de la nostra terra, aplegà el dia de Pascua al seu redós a bona part dels aymants de Catalunya que fruhiren, intensament de les belles manifestacions de l'ànima nostra reflexades en les cançons de la terra.

La Festa d'enguany ha estat si cab la més floridora de les celebrades fins avuy, posantse una vegada més de relleu l'importància capital de l'obra colossal que l'Orfeó Català ha portat a terme.

Vaguetats

Ahir, per centésima volta, els carrers de Barcelona eren tenyits ab la sanch dels innocents que sucumbiren víctimes de la fúria selvatge d'unes mans ignotes; avuy, els carrers d'allà dalt s'han vist per primera volta, també tenyits ab sanch innocent. Quan el dol ens aclaparava a nosaltres, y les protestes de justa indignació neixien en tots els cors y florien en tots els llavis el govern impassible, fredament, per tot conhort y única solució, ens enviava unes quantes dotzenes de desganaus perdularis, quins funestos serveys, d'alguns d'ells, per are son ben coneguts de tots els qu'els hem de sofrir. Quan encare calents els cossos dels infortunats que moriren derretament en la Rambla de les flors, un ministre d'allà dalt, un desequilibrat, puig que may ha pogut equilibrar el seu pas trontollós, cínicament, irònicament, ens aconsellava que no'n fessim cas, que la tal bomba era una olla de regulars proporcions... y els autors dels monstres atentats permaneixen encare dintre'l misteri de les boyres que no s'han preocupat de desfer. Avuy allà dalt han sentit plenament l'es-

clat de l'aparell mortal; han vist tacat l'empedrat ab la sanch dels eterns inculpables, y una carrossa reyal destrossada, y l'espay ha reproduït l'eco d'un clam d'indignació que tremolant de rabia llensaven mil goles a l'hora empró aixó no ha sigut obstacle pera que continuessin les festes prenyades de neguits y frisaments, unes festes sense goig ni alegria quins números aumentà l'enterrament de les víctimes... Avuy allà dalt s'han despertat a la detonació formidable de l'aterrador aparell y s'han remogut nirviosament, pera trobar l'autor ó autors d'un atentat qu'aquí estém cansats de sofrir, (que no per esser la significació diferenta deixa d'esser idéntic el procediment) y els calabossos s'han omplert de gent ab mes ó menys justificansa y l'autor, l'autor directe, ha aparegut arrodonint el quadro de sang qu'havia escampat poch avants. Mes la tranquil·litat no s'ha restablert, ni els ministres respondrien ab llurs vides, de les que poden encare sucumbir. L'arrel no s'ha arrencat. Els rotatius xerraires que tantes voltes han contribuït ha agrandir les desgracies de la madre común exasperats cegament proposen mil plans de xorques represions; els altres ho solucionarien ab una nova inquisició, y tots criden, exitats, y protesten ferament, criden y protesten proposant medis bestials y desequilibrats pera desarrelar aquest planter de conspiradors... contra l'humanitat (!)

Y'l govern, y'ls rotatius y'l poble que confiadament creu ab ells, lluny d'extirpar a aquesta lleu de la mort, ab son templement poch seré, ajuden a sembrarla. Els odis no's blanen ab odis. La sanch no s'estronca obrint noves ferides. Edyp pera fugir del Destí, es llensava mes en els seus brassos.

La solució, es una altra, els catalans la varem donar.

Quan tots els pobles contessin ab una data tan gloriosa pera nosaltres com el 20 de Maig hauríem de doldrens d'aquestos crims de l'odi?

Tant de bo poguessim veure els resultats.

PETADOR

COMENTARIS

Precisament sumant elements es com poden ferse les revolucions, perque sense ells faríem una República espanyola.

Si aquest (el partit republicà) no s'incorpora al moviment, obrarà en abstracte, perque li faltaria el poble, no el de un cantó sol, sino tot, el de dalt el d'enmitj y el d'abaix.

(Del discurs del senyor Salmerón en la Junta municipal republicana.)

El senyor Salmerón va dir una gran veritat; les seves manifestacions van esser tan sincerament precises, la veritat va sortir ab tanta netedat dels seus llabis, que cal estudiarles y comentarles pera treuren les profitoses ensenyances que se'n desprenen.

Ell va dir, que sumant elements es com se fan les revolucions y res més acertat qu'aixó. Les grans revolucions dels pobles no han sigut may producte resultant d'un sol partit determinat; a lo mes aquet partit pot haver sigut l'ànima del moviment revolucionari, el cap-pensant que l'hagi dirigit y encaminat, mes pera que'l moviment hagi passat els limits de motí a la grandiositat de revolució, ha sigut menester que hi prenguessin part els diferents elements que integran la vida del poble.

Aixís ho ensenya l'experiencia sense remontarnos a les lliçons de l'història recordem no mes la vaga general que per uns dias va portar la pertorbació a la nostra pacífica ciutat.

Aquell moviment va esser abstracte perque solzament hi prengueren part poch y contats elements de la classe obrera; perque hi faltaven les forces vitals qu'havien d'enrobustir-lo, de donarli vida.

Era una sola branque del arbre social que volgué enlayrarse per demunt de les altres y que ja a certa altura, per fatal llei de la Naturalesa, comensà a mancarli la sava que li retenien el tronch y les altres branques y falta de forces, anémica, esllanguida, se doblegà y morí.

Per aixó, ab molt sentit de la realitat, el senyor Salmerón aconsella al partit republicà que s'acopli als demés elements pera dirigir-se a un de sol, gran, inmensament enlayrat: l'amor a la terra.

Ha sabut parlar als cors y aquets han anat responent, l'idea ha anat cundint y aquells cuatro locos que uns quants anys enerra anomenava despreciativament la premsa d'allà dalt han anat multiplicant-se de tal manera qu'avuy suman ja centenars de milers que formen un sol cos, que tenen una sola veu, una sola aspiració.

A aixó hi ha contribuït la marxa sempre democrática del Catalanisme; com a moviment avensat no ha tingut idols per adorar; verdader moviment d'idees no s'ha deixat enlluernar per homes y per lo tant no ha tingut entusiasmes de fochs artificials ni decepcions que'l descoratjessin.

Sense apartarse del seu camí, fent sempre via, ha sabut acoplar forces aparentment diverses, però que'n el fons s'han compenetrat fins a assolir la mateixa plenitud d'ideals. Ha sabut conduhirse serenament, fent sempre obra de germanor, predicant l'amor a la mare pera que aquest amor florís, també, entre ls germans.

Per aixó'l Catalanisme ha assolit la grandiosa importància que té y que tothom li reconeix; per aixó'l senyor Salmerón ab la visió de la realitat, aconsella al partit republicà que s'incorpori al nostre moviment si no vol que li falti el poble, no el d'un cantó sol, sino tot, el de dalt, el d'enmitj y'l d'abaix.

Felicitémnos.

CASSIMIR GIRALT

RESPOSTA

Al company K. TA. LÁ.

La teva lletra oberta m'ha omplenat de goig; el recort de les coses passades, siguin com siguin, tristes ó alegres, causa sempre satisfacció.

Sí, que sembla qu'era ahir que succeïa tot alló que, tant emocionant, m'has recordat.

Sí, que sembla qu'era ahir, y qu'ha passat tant de temps.

Mes no creguis que'l temps esborri certes coses.

El meu cor, que tu tractes de bo y de generós y que—sense orgull ho dich—es generós y bo; el meu cor alegrat avuy pel deslliurament del empresonat, esperansat pel retorn dels exilats, de tant en tant, en mitj de les batzegades que dona al impuls del plaer present, sent unes coses com si fóssin gotes de sang que s'en desprenen per les fibrades periódiques de punxes que'l laceren.

El meu cor, que sempre procuraré que segueixi essent generós y bó, a vegades s'atura per uns segons... y sols torna a bategar perque la impressió present es més d'apropr.

Pro, cal pensar qu'avengades raja sang; cal tenir en compte que sovint s'atura.

Y aquella sang que vessa y aquelles aturades que no son més que'l recort de les coses tristes de que'm parles en ta afalagadora lletra oberta y l'esguant de les taques fosques qu'enmitj del espléndit y hermós horitzó del avenir brillen ab tal intensitat que, fixantshi, fan encegar els ulls qu'al girarse cap a un altra banda sols veuen taques fosques, signes de noves desgracies, de majors tristors...

Prou que'l vull seguir el teu concell. Prou que ho desitjo, de seguirlo...

Empró, en moltes parts, m'es impossible.

Jo ja't váreig veure'l diumenge, cofoy entre la gran gentada que seguia la Senyera de LA TRALLA en quin cim estava colocat. Ja't hi vaig veure; pró tu estaves de peus en terra y no pogueres veure lo que jo.

Perque, si haguessis vist, com jo, l'abraçada d'En Puig de Franch y En Riú; si haguessis escoltat, com jo, els gemechs ploricosos dels dos homes; si'l punt hont estaves t'hagués permès de comprendre la rahó d'aquelles abraçades, el motiu d'aquell petoneig; si haguessis, com jo, fruhit d'aquell espectacle, y, com jo, haguessis sentit ton cor trencat per la emoció y tos ulls negats per les llàgrimes; creume, bon amic, no'm parlaries d'oblits; sols m'aconcellaries castichs.

Mes, com jo ho veig lo que tu vols dirme, precis es que't respongui lo que penso fer.

Tu voldries que tornés bé per mal.

Y en aixó haig de dirte que cal establir diferencies.

BÉ PER LA PATRIA pese MAL REBUT PER MÍ y PER ELLA.

Y si es precis que'l bé per la Patria sigui mal pera ls vilipendiadors, no'm hi miraré gayré. A ells de ferm y de fort fiblaré; a ells, als qu'anomenes, als que jo't vaig dir fa tant de temps y que't sembla qu'ere ahir, no volen deixar els sigrons que tant poch els costen de guanyar...

A ells, de valent y ab el major esforç procuraré fer mal, y aixó aviat será conseguit: n'hi ha prou ab deixarlos sense ls sigrons: ells no tenen cor, sols tenen estómac.

A ells, a escombrarlos de tot allà hont fan nosa; de tot allà hont embruten y volen embrutir.

A ells, els que volen befar un poble, un esperit vivent, una ànima vibranta.

Pro en ma petitesa, per ma insignificancia, bé prou necessito, pera la tasca, de la ajuda dels germans. Tots son més grans que jo; tots, y per aixó es precis que m'acompanyin.

Jo sols seré'l timbal del Bruch; un cop s'espantin y fugin, veniu, veniu tots a ajudar-me a

escombrar ses despulles, de la terra Catalana.

Y aleshores, aleshores si que ho oblidaré tot; perque serán acabades les malifetes dels que pels sigrons insulten a un poble, dels que, perque careixen de cor, enmanillen mans honrades.

Y la Mare contenta ens ajuntará a tots en estreta abraçada; tots, tots, asseguts demunt sos genolls, tots besantla a una; tots cantantli cants de Gloria; tots assegurantli jorns de Llibertat.

GNOM

Son extrangers

Hem arribat a un temps que'ls ciutadans poden tenir conciencia plena dels seus drets y devers. L'acció de la solidaritat ha revelat als esperits la possibilitat d'una reunió absoluta de forces contra l'enemich comú. Aquesta reunió es, sens dubte, un progrés acomplit y una esperansa de triomf pera demà.

Llavores, els que no posen tot son esforç a que aquesta solidaritat devingui definitiva y ferma y els que de dintre Catalunya la combaten, ni son aymants del progrés, ni desitjen triomfar ni compleixen ab sos devers de ciutadà.

Pero cal fixarse aquí ab qui son els qui el combaten aquest moviment d'esperansa més que de força positiva; cal conèixerls pera llensalshi al demunt l'anatema y guardarnos de ses intencions antipatriòtiques. Jo crech, y estich content de creurho aixís, que tots els catalans la estimen y la veuen ab entussiasme aquesta mostra de cultura y de virilitat catalanes que acaba de donar el nostre poble. Y crech encare que ni a un tan sols dels ciutadans nats en terra catalana se'ls hauria acudit posar en tela de judici sa adhesió al acte d'errament realitat, sino hagués sigut un foraster, un home sobre'l qual comensa a pesarhi les feixugors del desprestigi y a qui el despit acabará d'anorrear.

Alguns per esperit d'una disciplina mal entesa; d'altres per la por de confondre ab els que ha cregut sempre sos enemichs polítics; y ls demés per innata aversió a tot lo català puig aquests son els vinguts de terres llunyanes, han seguit el crit desesperat del exdemptor y li han fet costat en sa ridícula protesta.

Son extrangers els que haurien volgut fracassada la festa del homenatge; son forasters els qui no han vist ab bons ulls aquesta acció meravellosa que ha unit als desavinguts y ha més lligat als que ja eren amichs. Son extrangers els qui per sistemática oposició han hagut por de seguir la corrent generosa.

Cal ferho constar aixís pera major honor dels fills de la terra catalana y pera major escarni dels seus enemichs que la exploten, ne mengien y la bescanten.

Avuy tots sabem qu'es realisable'l somni daurat del Nacionalisme; tots sabem que quan la Patria reclama totes les voluntats, elles son a punt al clam de la mare. Els qui no'l senten pitjor per ells. Aquests no poden dirse avensats ni progressius; aquests son els reaccionaris sempiterns que tenen por de les revolucions dels esperits; que tenen por a les reformes que'l Progrés marca y assenyalen en la vida dels pobles. Son els cobarts disfressats ab ropatge de valent; son els que criden demanant vides pera fer triomfar sos ideals; son els eterns malcontents, els egoistes, els desanimats, els obstacles que priven el triomf de la llibertat, son els extrangers sense afeccions, els mancats de sentiments elevats, els condemnats a totes les miseries de la vida.

Deixem-los en son recó oblidat y seguim la nostra via, nosaltres els afanyosos de progrés, els sedents de llibertat; els enamorats del demà triomfant; els ciutadans de la ciutat nova.

Siguem ben germans, que tots ne tenim de cor per estimar; siguem ben units que tots ne tenim menester de la força dels altres. Aixís triomfarém, aixís la farém la Catalunya nova, la Patria renovellada ahont haventhi sembrat armonia hi recullirém llibertat, ahont haventhi llensat bons desitjos n'obtidrém realitats esplendentes.

Perdoném als que no hi sigan ab nosaltres y fins a n'aquestos prometemos el somris de la Patria lliure. Contentemnos are ab una mirada de compassió y ab una exclamació explicatoria ¡Son extrangers!

JOAN BERNADAS
(Dependent mercer)

FUETADES

El diumenge darrer se celebrà a Vallbona la inauguració de la Associació Catalanista de dit po-

ble, ab un meeting en el quin hi prengueren part els joves Vallés y Flo de Vallbona, y En Pere B. Tarragó de «El Poble Català», En Lluís Manau, de LA TRALLA, En Joan Llorens, secretari de la Unió Catalanista y l' president de la mateixa en Domingo Martí y Julia que presidí l' acte que creyem será ben profitós, donat l' entusiasme que l' nombrós públich demostrà ab sos seguits aplaudiments.

En dit acte fou estrenada la magnífica bandera de la Associació, obsequi d' En Joseph Creus, y brodada per varies senyoretas catalanistes de Vallbona.

Desitjém á la novella entitat molts anys de vida.

Si les festes de la Soli varen ser un fracaso ¿qué n' deu haver dit En Bovina de les festes del 31 de maig?

Perque, lo qu' es de balcons endomassats ni havia... pera llogar.

El liberal Romanones volia exposar el cadavre d' En Morral.

Per mi qu' aquell ministre també deu ser l' amo de Los sucesos.

Y are que parlém de tal semmanari, ens creyém en el dever de deplorar que l' nostre poble l' llegeixi, perque es, sens dubte, un periódich que fa tornar criminals als que no ho son.

Si algú—que no ho creyém—que llegeix LA TRALLA s' entretingués á llegir Los sucesos, li preguém que deixi de comprar el nostre periódich. Ens farà més favor aixís que no pas comprantlo y ajuntantlo ab aquell paper que deuria ser prohibit.

El Liberal podrá tirar una mesadeta més.

Gracies á la bomba.

Ja ho diuen ells: no hay mal que por bien no venga.

Les exclamacions d' allà dalt, segons testimonis presencials del atentat, eren aquestes:

¡Malditos catalanes!

Ara torna á anar bé.

Malgrat el nostre avis de que la fulla extraordinaria dedicada á Clavé sols valdria 5 céntims, siguen alguns els venedors que les feyen pagar á 10 y fins á 15 céntims.

Protestém una vegada més del abús y torném á recomanar als llegidors que s' fixin sempre en el preu imprés. Perque fins hi ha hagut venedor que ha posat un 1 devant del 5 céntims pera ferne pagar 15.

Ja deuen recordar que quan En Castillo va assenar á n' aquella ballarina del carrer de l' Unió la policia no l' va saber agafar, y va ser detingut pel somatent de Girona.

Ara tota la policia d' allí dalt dedicada á buscar al autor de la bomba l' ha deixat fugir, y ha sigut agafat per un guardia jurat d' una població bastant distant.

En vista d' aixó queda demostrat qu' encare que se suprimís la policia no hi perdríem res.

Ab els somatents y els guardas jurats n' hi ha prou.

De El Liberal, al fer la ressenya del mitin de anti-solidaritat de la Sagrera:

«El Sr. Mir y Miró protestó de la solidaridad. Se cantaron, dijo, los Segadores y el Guarnikako Arbola: dos himnos separatistas; pero en cambio no se oyó canto alguno á la libertad.»

¡Hombre! ¡Hombre! Però ¿qui t' ha dit que l's Segadores y l' Guarnikako no sian himnes á la llibertat?

¿Qué s' ha fet d' En Patria y Monarquía? Ho pregunto perque no l' hi vist ab els noms dels ferits...

El governador del Centro ha presentat la dimissió.

¡Que pochos gobernadores l' imiten!

Un castila reconsagrat:

Esto es obra de los catalanistas.

Son molts los castilas que s' creuen que l's catalans han sentit satisfacció per la darrera selvatjada ocorreguda allà dalt.

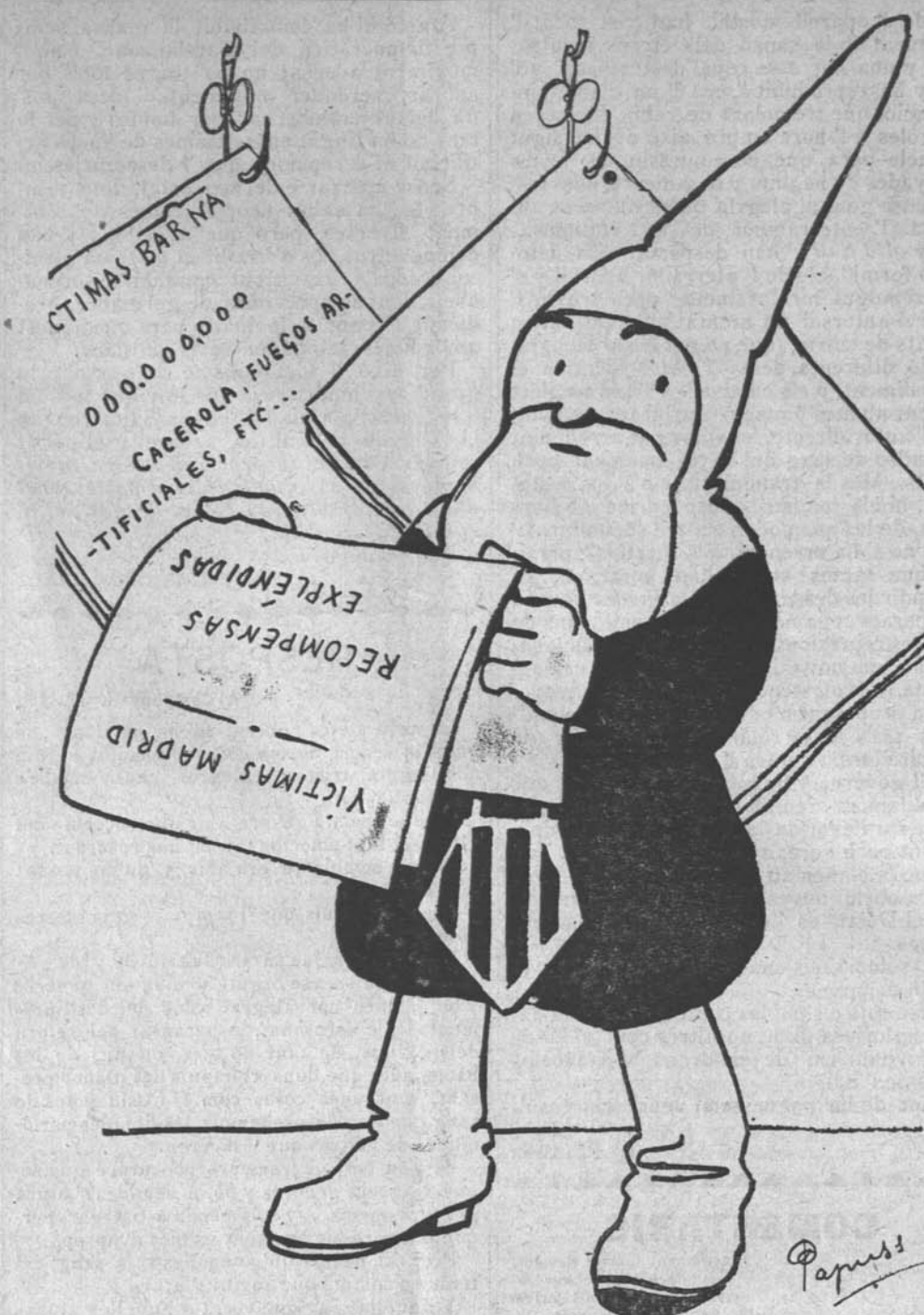
¡Els beneyts! Se creuen que som com ells per ventura...

—¿Y Romanones?

—Con salud. Aun le queda pierna y media.

Pera cantar ab música de El Ki-ki-ri-ki:

Tant aquí com allà dalt
tenim una policia
que sols serveix per fer mal,
¡oy, y tall! ¡oy, y tall!
perque quan re movilisa
per empaytar á un criminal,
pots estar ben segur...
de que no l' agafarán.

¡Lo que và de ayer á hoy!

S' ignora si al senyor Romanones la bomba esclatada allà dalt li haurá semblat una cacerola per l' estil de la que s' va trobar al plá de la Boqueria y que tanta gracia li va fer.

L' inglés Hamilton, que com saben nostres llegidors sigué detingut per la policia com á complis del atentat, ha respost tan bé, que no queda dubte que s' tracta d' un erro de la policia.

Mentrestant el poble del cerebro ha donat mostres de veritable cafreria, car dit senyor al esser transportat al Govern civil fou bárberment insultat y agredit pel populatxo, fins l' extrém de perillar la seva vida.

Are diguin vostés si podem anar junts ab aquesta gent.

¡Viva la Regeneración!

Hem sapigut certes coses del Ajuntament de Molins de Rey. La setmana entrant en parlarem y si convé nomenarem un corresponsal á dit poble pera fer una campanya que posi l's peus á rotlló als pinxos d' aquell ajuntament.

Retallém lo següent del Diario de Barcelona:

«En vista de las tranquilizadoras noticias últimamente recibidas de la corte, la Junta Directiva del Círculo Barcelonés ha acordado que se celebre mañana domingo, tal como estaba anunciado, el cotillon de que oportunamente dimos cuenta en este periódico.»

Es á dir, que las noticias que s' han rebut son tranquilizadoras? ¡Quina barra!

Aquí sí que hi escau alló: «Puede el baile continuarse.»

¡Zutús!

Llegim:

«Los catalanistas ó sean los que vienen proclamando la superioridad de Catalunya sobre las demás regiones españolas; los que han luchado siempre para que se confeccionasen los aranceles á gusto de Barcelona, unos aranceles tan proteccionistas que pudieran los productos catalanes luchar con ventaja con los del resto de España; esos catalanistas son los mismos que lograron rebajas de transporte en los ferrocarriles para los productos catalanes; esos catalanistas son los mismos que quisieran la muerte de todas, absolutamente de todas las regiones con tal de que Cataluña se salve; esos catalanistas son los mismos que han solicitado del pue-

blo aragonés la unión y á cuya solicitud han contestado los baturros con su noble franqueza, que no necesitan aliados como ellos, porque sus intereses son antagónicos encontrados.

...de ese catalanismo que á la cabeza de sus periódicos habla de Nacions ibéricas al referirse al resto de las regiones españolas, sin perjuicio de pretender sorberse á éstas como si fuese un huevo.»

¿No es vritat qu' aixó sembla un article dels que la Correspondencia Militar ó El ejército y la Armada escribían durant els seus millors temps de catalanofobia?

Donchs, no senyors; aixó ho escriu un diari que s' anomena republicà, aixó ho diu El Pueblo de n' Blasco Ibañez volguén atacar á ne n' Soriano.

No volém saber l' objecte que inspira á ne n' Blasco Ibañez á sembrar odis entre Valencia y Catalunya, però siga aquet el que siga, havém de dir li que malgrat totes les calumnies y maldats que puga inventar contra Catalunya, la germanor iniciada en el gran acte de la Solidaritat catalana perdurará fins á donar el seu fruit.

Dilluns passat uns quants socis del Ateneu Obrer del Districte segon y del Orfeó Canigó, que verificaren una excursió colectiva al Aplech de Brugués, foren agradablement sorpresos ab els ¡Visques á Catalunya! ab que l's reberen nombrosos catalanistes de Gavá, Begas y demés pobles dels voltants, essent tant l' entusiasme, que l' senyor Piqué y Salvat, director del esmentat Orfeó, se vegé obligat á dirigirli la paraula pera donarli mercès en nom dels catalanistes barcelonins.

Poch després el chor «La Montanya», de Begas, els obsequiá ab una serenada, fraternisant els excursionistes barcelonins ab els choristes de Begas.

L' Orfeó Canigó y l' Ateneu Obrer del segon Districte quedaren invitats á una gran festa que tindrà lloch el dia 15 del próxim Agost en el poble de Begas, ab motiu d' estrenar la bandera el chor de «La Montanya», havent invitat també á LA TRALLA.

Felicitem á nostres germans de Begas y aghrim la invitació á tant patriótica Festa, prometent assistirhi.

L' Imparcial ataca á Catalunya perque, segons ell diu, mentres las fábricas farineras de Catalunya prosperan, las de Castilla van cap per avall.

Pero desgraciad rotativo; ¿quina culpa hi tenim nosaltres? no será perque á qui l's obrers guanyin

menys jornal, perque tots sabem que á Castilla l's pagan casi ab signos.

Y molt més prosperaria la nostra industria si l's vegés lliure de les trabes del Centralisme.

Y si voléu que vostres fábricas prosperin hi ha un remey mol senzill. Feu venir el personal de Catalunya y veureu com será posar oli en un llum.

Perque si no sabeu colocar el género ¿quina culpa hi tenim nosaltres?

El diumenge se celebrá en el local del Centre Catalanista de S. Andreu un meeting de Solidaritat en el quin parlaren diferents oradors autonomistes defensant la necessitat d' anar á la una per tot alló que interessa á la vida social de Catalunya.

No cal dir si foren aplaudides les hermoses concepcions dels oradors totes elles plenes del mes fervent amor á la Autonomia.

Nostre enhorabona al Centre Catalanista de S. Andreu per l' acte de propaganda esmentat, en el que hi concorregué en plé la classe treballadora de la industriosa barriada, desmentint aixís la representació d' aquell fulano Santamaria que assistí en caracter de aportat en la Junta Municipal Republicana.

Al retorn del Homenatge á Clavé, el carrer de la Canuda s' omplí de gom á gom de gent que venia ovacionant la bandera de LA TRALLA.

Dos mastega-cuyros varen corre, disposats á desenvainar perque s' creyen qu' havia arribat la revolució.

Y al veure que s' tractava d' una manifestació al nostre periódich, varen dir:

¡Ah! Son esos cuatro tontos que van detrás de LA TRALLA.

La semana entrant publicarem un article de Mme. de Haussy titolat La dona y la Societat.

La Catalana está á punt d' enjegar els seus automòvils.

Si poguéssim, també n' enjegaríem algún d' automòvil.

¡Y á 10.000 kilómetres per minut!

VIC. y ME.

Pera demá dissapte ha sigut senyalada la vista d'una de les causes que s' segueixen contra nostre company En Marcel Riu.

Suscripció

pera una Bandera que onejará á la Catalunya de l' altra vessant del Pirineu, qu' envien les dones catalanes á Mme. de Haussy.

Suma anterior, 2415 pessetes.

Quotes de 25 céntims

Rosa Ito, Dolors Feliu de Rabaseda, Assumpció Rabaseda de Massons, Caterina Rabaseda de Josende, Antonieta Rabaseda Feliu, Joaquina Compte de Massons, Maria Rigol, Enriqueta Bruguer de Monguillot, Zelia Olivella, Angelina Ferrer y Valls, Maria dels Angels Damians, Una catalana, Leonor Roman d'Escrivá, Maria Cortinas y Pedrals, Antonia Rovira de Crós, Maria Cros y Rovira, Elvira Calvet de Margarit, Maria Roure de Margarit, Merceneta Margarit, Dues dames catalanes, Mercé Vilar de Gay, Dolors Oliver de Gracia, Josepha Casanovas de Caballeria, Maria Alsina, Joaquina Felip de Fort, Maria Aguilera, Dolors Aguilera, Angela Aguilera, Lluisa Campmajó, Carme Carerras, Rosa Valls d'Estrany, Maria Pedret de Borrás, Mercé Mas de Perdigó, Francesca Ballester de Doménech, Maria Doménech y Ballester, Agna Maria Doménech y Ballester, Eugenia Doménech y Ballester, Maria Ballester de Ros, Maria dels Angels Ros y Ballester, Clotilde Ribot y Calpe, Teresa Cortés de Pigrau, Maria Pigrau y Sirvent, Mercé Solá de Prat, Agna Prat y Solá, Una separatista viscaína.

Quotes de 15 céntims

Eulalia Obiols Alsorá.

Quotes de 10 céntims

Madrona Homet y Llonch, Amelia D. F., Teresa Berànguer, M. F., Rosa Sala Deulofeu, Agna Arús de Caldés, Ramona Valls, Pepeta Valls, Rosa Cortina.

Suma total: 3670 pessetes.

Hi ha molta més llista, que no hi cab.